EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 21.11.2025.
COM(2025) 704 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o odobrenjima za izvoz u 2024. u skladu s Uredbom o trgovini određenom robom koja bi se mogla koristiti za izvršenje smrtne kazne, mučenje ili drugo okrutno, neljudsko ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje

1. Uvod

Cilj je Uredbe (EU) 2019/125 o trgovini određenom robom koja bi se mogla koristiti za izvršenje smrtne kazne, mučenje ili drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje[1] (dalje u tekstu „Uredba") spriječiti s jedne strane smrtnu kaznu, a s druge mučenje ili drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje u zemljama izvan Unije. U njoj se razlikuju:

- roba koja je sama po sebi namijenjena za zlostavljanje te se njome uopće ne smije trgovati (Prilog II.), i
- roba koja može imati zakonitu namjenu, na primjer oprema za kazneni progon (Prilog III.) ili roba za terapijsku uporabu (Prilog IV.).

Trgovina robom navedenom u prilozima III. i IV. podliježe određenim ograničenjima, uključujući da se nadležnom tijelu države članice treba podnijeti zahtjev za odobrenje izvoza takve robe.

U članku 26. stavku 3. Uredbe od država članica zahtijeva se da sastave javno godišnje izvješće o radu koje sadržava informacije o broju zaprimljenih zahtjeva, predmetnoj robi i zemljama te odlukama donesenima o tim zahtjevima. U članku 26. stavku 4. navodi se da Komisija mora sastaviti godišnje izvješće koje sadržava godišnja izvješća o radu koja objavljuju države članice. To godišnje izvješće mora biti javno dostupno.

U ovom izvješću Komisije navode se informacije o aktivnostima država članica 2024. povezanima s izdavanjem dozvola za izvoz robe[2] koja bi se mogla upotrijebiti za mučenje ili izvršenje smrtne kazne.

Sve države članice izvijestile su o broju izvoznih dozvola izdanih i odbijenih na temelju članka 11. stavka 1. i članka 16. stavka 1. Uredbe te o predmetnoj robi i zemljama odredišta. U nekim slučajevima nadležna tijela u državama članicama izvijestila su i o broju ili količini robe odobrene za izvoz i kategoriji krajnjih korisnika kojima je roba isporučena.

Dozvole na temelju Uredbe (EU) 2019/125

Prema članku 11. stavku 1. i članku 16. stavku 1. Uredbe za izvoz[3] robe navedene u Prilogu III. odnosno Prilogu IV. zahtijeva se dozvola.

U Prilogu III. navodi se određena roba koja bi se mogla upotrijebiti za mučenje ili drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje. Roba iz Priloga III. obuhvaćena je sljedećim oznakama: roba namijenjena obuzdavanju ljudi, oružje i uređaji namijenjeni kontroli nemira ili samozaštiti, te oružje i oprema za raspršivanje tvari za onesposobljavanje ili nadražujućih tvari za kontrolu nemira ili samozaštitu i određenih s njima povezanih tvari.

[1] SL L 30, 31.1.2019., str. 1.

[2] U ovom izvješću ne navode se informacije o tome kako izvoznici upotrebljavaju opću izvoznu dozvolu Unije, u skladu s Prilogom V. Uredbi, za izvoz robe navedene u Prilogu IV.

[3] U članku 2. točki (d) Uredbe pojam „izvoz" definiran je kao „svaki izlazak robe iz carinskoga područja Unije, uključujući izlazak robe za koju se zahtijeva carinska deklaracija te izlazak robe koja je bila uskladištena u slobodnoj zoni u smislu Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća".

U Prilogu IV. navode se određene kemikalije koje bi se mogle upotrijebiti u smrtonosnim injekcijama.

Osim ako se za izvoz robe navedene u Prilogu IV. primjenjuje opća izvozna dozvola Unije (GEA) utvrđena u Prilogu V., izvoznu dozvolu potrebno je zatražiti od nadležnih tijela predmetne države članice navedenih u Prilogu I. Uredbi.

Izvoz u odredišta navedena u općoj izvoznoj dozvoli Unije obično se može ostvarivati bez dobivanja pojedinačne ili globalne dozvole koju izdaje država članica. Dosadašnji pristup bio je uključiti zemlju koja nije članica EU-a u Prilog V. ako je ratificirala relevantni međunarodni sporazum s obvezom ukidanja smrtne kazne za sva kaznena djela. Za zemlje koje nisu članice Vijeća Europe to je značilo da su morale ratificirati Drugi fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (ICCPR) bez izjavljivanja rezerve.

Međutim, ako postoji opravdana sumnja u sposobnost izvoznika da postupa u skladu s uvjetima te dozvole ili zakonodavstvom o kontrolama izvoza, nadležno tijelo može mu zabraniti upotrebu opće izvozne dozvole Unije.

U članku 20. stavku 2. Uredbe navedeno je da izvozna dozvola koju izdaje država članica može biti pojedinačna (izvozna dozvola jednom krajnjem korisniku ili primatelju u trećoj zemlji) ili globalna (izvozna dozvola jednom ili više određenih krajnjih korisnika ili distributera u jednoj ili više određenih trećih zemalja)[4].

Člancima 3., 4. i 5. Uredbe zabranjuju se izvoz, uvoz i provoz robe navedene u Prilogu II. Nadležna tijela mogu odobriti odstupanje od te zabrane, ali samo ako se dokaže da će se predmetna roba upotrebljavati isključivo u svrhu javnog izlaganja u muzeju (u trećoj zemlji ili, u skladu s člankom 4., u državi članici) s obzirom na njezin povijesni značaj.

2. Izdane i odbijene dozvole

Ukupan broj prijavljenih dozvola 2024. iznosio je 248, a sedam država članica izvijestilo je da su ih izdavale. Preostale države članice obavijestile su Komisiju da nisu zaprimile nikakve zahtjeve za dozvole u skladu s Uredbom, što upućuje na ograničenu aktivnost u tom području. Kao i u prethodnom postupku izvješćivanja, podaci ne osiguravaju kritičnu masu iz koje se mogu izvući potkrijepljeni zaključci.

Budući da definicije pojmova pojedinačne dozvole i globalne dozvole iz članka 2. te uredbe ne uključuju kvantitativnu sastavnicu, navedeni broj izdanih dozvola nije jasan pokazatelj broja ili količine robe na koju se te dozvole odnose. Osim toga, u informacijama koje države članice dostave Komisiji obično se ne razlikuju pojedinačne i globalne dozvole.

[4]U članku 2. točki (p) u potpunosti je definirana „pojedinačna dozvola”. U članku 2. točki (q) u potpunosti je definirana „globalna dozvola”.

Države članice izvijestile su da su 2024. odbile dva zahtjeva za izvoznu dozvolu. Prijavljeni slučajevi odbijanja odnosili su se na robu opisanu u Prilogu III. pod oznakom 3.1.[5] namijenjenu izvozu u Čile i robu opisanu u Prilogu IV. pod oznakom 1.1. (d)[6] namijenjenu izvozu u Izrael.

Člancima 3., 4. i 5. Uredbe zabranjuju se izvoz, uvoz i provoz robe navedene u Prilogu II. Uredbom se nadležnim nacionalnim tijelima dopušta da odobre odstupanje od zabrane, ali samo ako se dokaže da će se predmetna roba upotrebljavati isključivo u svrhu javnog izlaganja u muzeju (u trećoj zemlji ili, u skladu s člankom 4., u državi članici) s obzirom na njezin povijesni značaj. Nadležna tijela izvijestila su da 2024. nisu odobrila takva odstupanja.

U *Prilogu 1.* ovom izvješću nalazi se pregled broja prijavljenih izvoznih dozvola koje su države članice izdale i odbile u razdoblju 2017. – 2024.

U *Prilogu 2.* ovom izvješću navedene su informacije o broju prijavljenih izvoznih dozvola koje su izdale države članice u pogledu robe navedene u Prilogu III.

U *Prilogu 3.* ovom izvješću navedene su informacije o prijavljenim odredištima odobrenog i odbijenog izvoza robe navedene u Prilogu III.

U *Prilogu 4.* ovom izvješću sažete su informacije o prijavljenim krajnjim korisnicima odobrenog izvoza robe navedene u Prilogu III. koje su dostavljene Komisiji.

U *Prilogu 5.* ovom izvješću nalazi se detaljan pregled odobrenog izvoza robe iz Priloga III. u 2024.

U *Prilogu 6.* ovom izvješću navedene su informacije o broju prijavljenih izvoznih dozvola koje su izdale države članice u pogledu robe navedene u Prilogu IV.

U *Prilogu 7.* ovom izvješću navedene su informacije o prijavljenim odredištima odobrenog izvoza robe navedene u Prilogu IV.

U *Prilogu 8.* ovom izvješću sažete su informacije o prijavljenim krajnjim korisnicima odobrenog izvoza robe navedene u Prilogu IV. koje su dostavljene Komisiji.

U *Prilogu 9.* ovom izvješću nalazi se detaljan pregled odobrenog izvoza robe iz Priloga IV. u 2024.

[5] Prijenosno oružje i oprema koji primjenjuju ili raspršuju dozu tvari za onesposobljavanje ili nadražujuće tvari.
[6] Natrijeva sol pentobarbitala – (CAS 57-33-0).